

بررسی راهکارهای تربیتی بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو در جامعه و اعتباریابی آنها

ستاره موسوی^{۱*}

۱) دانش آموخته دکتری، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

* مسئول: setarehmousavi@gmail.com

تاریخ پذیرش مقاله ۱۴۰۱/۰۵/۰۳

تاریخ دریافت مقاله ۱۴۰۱/۰۴/۰۱

چکیده

هدف این مطالعه شناسایی راهکارهای تربیتی بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو و اعتبارسنجی آنها می باشد. پژوهش از نوع کاربردی است و در انجام آن از روش کیفی و کمی استفاده شده است. جامعه بخش کیفی صاحب نظران و پژوهشگران فرهنگی - تربیتی هدفمند بوده است در این پژوهش از دو ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته و پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. یافته ها نشان داد که راهکارهای تربیتی بهبود فرهنگ اهدا عضو در چهار دسته فرهنگی، تربیتی، اجتماعی و پژوهشی می باشد. بارهای عاملی و مقادیر معناداری راهکارهای مرتبط با «بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو» می باشد. نتایج حاکی از آن است که بارهای عاملی راهکارهای «(فرهنگی)» (۰٫۹۲)، «(اجتماعی)» (۰٫۹۰)، «تربیتی» (۰٫۸۱) و «(پژوهشی)» (۰٫۸۱) به ترتیب دارای بیشترین مقدار در سنجش متغیر «بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو» می باشند.

کلید واژه گان: تربیت، اهدا عضو، فرهنگ سازی.

مقدمه

دریافت کارت اهدای عضو، در بین اقشار مختلف جامعه، میتواند در ارائه راهکارهای مناسب و کاربردی به منظور افزایش دریافت کنندگان کارت اهدای عضو تاثیرگذار و مفید باشد در این راستا فرهنگ سازی و آموزش و ترویج این عنصر حیات بخش بسیار می تواند تاثیر گذار باشد در این راستا پژوهش حاضر به بررسی راهکارهای عملی بسط فرهنگ اهدا عضو در جامعه پرداخته است. برخی پژوهشها در زمینه اهمیت نقش نگرش و سطح آگاهی افراد نسبت به اهدا عضو انجام شده است: مطالعه آزمندیان و همکاران (۱۳۹۲) نشان داد که برنامه ریزی های آموزشی بیشتر برای افزایش آگاهی به مرگ مغزی و اهداء عضو، در میان کادر بهداشتی و درمانی به ویژه بخشهای اورژانس و مراقبتهای ویژه که آغازگر فرایند تشخیص بیماران مرگ مغزی هستند، نیاز است و آموزشهای خاص باید از سطح دانشگاه آغاز و به صورت آموزش های ضمن خدمت ادامه یابد. بدیهی است که این تلاش ها، افزایش قابل توجهی در افزایش دیدگاه مثبت نسبت به اهداء عضو در ایران به دنبال خواهد داشت.

دین مبین اسلام اهمیت فوق العاده ای برای نجات جان انسانها قائل است. چنانچه در سوره مبارکه مائده آیه ۳۲ به تصریح اشاره شده است که هرگاه کسی باعث بقای نفسی شود مانند آن است که باعث نجات جان تمام انسانها شده است. یکی از زمینه های نجات جان انسانها اهدا عضو می باشد انتقال اعضای یک فرد به فرد دیگر برای نجات زندگی یا بهبود کیفیت زندگی وی، را اهدای عضو می گویند. اهدای عضو می تواند از افراد زنده (در مورد کلیه و یا اهدای قسمتی از، کبد یا ریه بزرگسالان به فرزندانشان) یا از افراد مرگ مغزی و یا از افراد مرگ قلبی، در شرایط خاص و با تجهیزات و تمهیدات ویژه انجام شود. با توجه به آمار بالای تصادفات در ایران که از هر ده تصادف یک نفر کشته و از هر صد مرگ نیز یک مرگ مغزی اتفاق می افتد، شاهد بیشترین آمار مرگ مغزی نسبت به بیشتر کشورها هستیم (توکلی، محمدی و تابعی، ۱۳۹۶). میزان آگاهی و نگرش افراد در مورد جنبه های مختلف پیوند اعضا و بافت تأثیر زیادی بر میزان اهدا دارد. علاوه بر این شناخت میزان و عوامل مؤثر بر

متوسط و ۸۱ نفر (۳۲/۴٪) بالا بود. ۹۰/۸ درصد از معلمان نیز، کارت اهدای عضو نداشتند؛ درحالی که ۱۴۴ نفر (۵۷/۶٪) تمایل داشتند این کارت را دریافت کنند. از آنجاکه میزان آگاهی و نگرش مثبت اکثریت معلمان در حد متوسط بوده و بیشتر آن‌ها دارای کارت اهدای عضو نبودند و با توجه به اثرگذاری این قشر در افزایش فرهنگ اهدای عضو و آگاهی دانش‌آموزان، آموزش فرهنگیان و ایجاد زمینه‌های مناسب برای بالابردن آگاهی و نگرش مثبت آن‌ها درباره‌ی اهدای عضو، ضروری است (ولیتی و همکاران، ۱۳۹۸).

از بررسی پیشینه پژوهش استنباط می‌شود که نگرش و اطلاعات نسبت به پدیده اهدا عضو حتی در بین قشر تحصیلکرده و متخصص نیز چندان بالا نیست و با توجه به نقش اهدا عضو در نجات جان انسانهای مختلف، ضروری فرهنگ سازی و آموزش در این زمینه بیش از پیش می‌باشد بنابراین پژوهش حاضر در تلاش است راهکارهای بسط فرهنگ اهدا عضو را رویکردی ترکیبی مورد بررسی قرار دهد.

سوالهای پژوهش عبارتند از:

- ۱- راهکارهای عملی بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو چیست؟
- ۲- اعتبارسنجی راهکارهای عملی بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو به چه صورت است؟

روش شناسی

هدف این مطالعه شناسایی راهکارهای عملی بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو و اعتبارسنجی آنها می‌باشد. پژوهش از نوع کاربردی است و در انجام آن از دو روش کیفی و کمی استفاده شده است. جامعه بخش کیفی صاحب نظران دانشگاهی می‌باشند که انتخاب آنها هم به صورت هدفمند انجام خواهد شد. منطق انتخاب نمونه مبتنی بر هدف این است که افراد غنی از اطلاعات در مورد موضوع مورد نظر استفاده شود. نمونه گیری زنجیره‌ای مستلزم مشورت با افراد مطلع است تا آنها موارد مناسب تحقیق را معرفی نمایند. در تحقیق کیفی مشخص حجم نمونه رابطه مستقیم با تصمیم و قضاوت محقق دارد و قواعد از قبل تدوین شده ای وجود ندارد (گال، بورگ و گال، ۱۳۹۴). برای بخش کیفی نظرات متخصصین و صاحب نظران (۱۶ نفر) در راستای موضوع مورد پژوهش مدنظر قرار گرفته است که از طریق مراجعه به کتابها، مقالات، سخنرانیها و پژوهشهای آنان و نیز پرس و جو از شخصیت‌های مختلف (روش زنجیره‌ای یا شبکه متخصصان) شناسایی شدند. علاوه بر این معلمان و

نتایج تحقیق توکلی و همکاران (۱۳۹۶) نشان داد در نوع نگرش اختلاف معناداری بین دانشجویان پزشکی و غیرپزشکی وجود داشت. در زمینه آگاهی اختلاف معناداری بین دانشجویان پزشکی و غیرپزشکی وجود نداشت. محمد پور و محمد پور (۱۳۹۶) نشان دادند که با وجود اینکه فرهنگیان نسبت به اهدای عضو آگاهی متوسط و نگرش مطلوب داشتند ولی عملکرد مناسبی در این زمینه نداشتند و آگاهی، نگرش و عملکرد آن‌ها نسبت به اهدای عضو با ویژگیهای جمعیت شناختی رابطه داشت. پیوند اعضاء موضوعی است که در برنامه های آموزشی و تبلیغی باید مخاطب آن را تمامی اقشار از جمله فرهنگیان دانست که نقش مهمی در ارتقای آگاهی و ایجاد نگرش مثبت نسبت به اهدای عضو در دانش آموزان و به تبع آن خانواده ها و جامعه دارند.

در مورد آگاهی در خصوص اهدا عضو ۳۴/۸۵٪ در وضعیت خوب، ۴۵/۹۳٪ متوسط و ۱۹/۲۲٪ ضعیف بودند. ۳۳/۸۸٪ دارای نگرش خوب، ۴۱/۶۹٪ متوسط و ۲۴/۴۳٪ ضعیف بودند. ۱۲/۸۳٪ از دانشجویان مورد بررسی دارای کارت اهدا عضو پس از مرگ مغزی و ۸۷/۱۷٪ فاقد این کارت بودند. هم چنین مشخص شد در میانگین نمره آگاهی و نگرش در دارندگان و غیر دارندگان کارت اهدای عضو اختلاف معنی داری وجود دارد. مشخص شد که میانگین نمره آگاهی و نگرش دانشجویان دانشکده پزشکی به طور معنی داری نسبت به سایر دانشجویان دانشکده دیگر بیشتر است (محبی و همکاران، ۱۳۹۶)

میانگین نمره نگرش و آگاهی کارکنان نسبت به مراجعین بیمارستان‌ها بیشتر بود ولی میانگین نمره دیدگاه مذهبی مراجعین بیشتر از کارکنان گزارش شد. بین نگرش و دیدگاه مذهبی کارکنان رابطه مثبت و بین آگاهی و علت‌های احتمالی مخالفت آن‌ها با اهدای عضو رابطه معناداری مشاهده شد. بین نگرش و دیدگاه مذهبی، آگاهی و علت‌های احتمالی مخالفت مراجعین با اهدای عضو رابطه معناداری وجود داشت. همچنین بین آگاهی با دیدگاه مذهبی و علت‌های احتمالی مخالفت مراجعین با اهدای عضو نیز رابطه خطی معناداری مشاهده شد. با توجه اینکه اهدای عضو می‌تواند جان بسیاری از افراد را نجات دهد، نیاز به آموزش و بهبود عوامل این پژوهش جهت تشویق مردم برای اهدای عضو احساس می‌شود (کیانی و همکاران، ۱۳۹۸).

یافته‌های پژوهش دیگری نشان داد ۱۵۲ نفر (۶۰/۸٪) آگاهی متوسط و ۹۲ نفر (۳۶/۸٪) آگاهی بالا درباره‌ی اهدای عضو داشتند. نگرش ۱۶۶ نفر (۶۶/۴٪) از معلمان،

مدیران و معاونان پرورشی مدارس ابتدایی (۱۰ نفر) انتخاب شدند بخش دیگری از جامعه بودند.

روش نمونه گیری اولیه برای انتخاب صاحب نظران و متخصصان، پژوهشگران فرهنگی، تربیت اسلامی در این پژوهش، هدفمند بوده است (کرسول، ۲۰۰۷). در واقع افرادی انتخاب شده اند که در رابطه با موضوع این پژوهش، «نمونه های بارز» به شمار آمده و از اطلاعات ارزشمندی برخوردار بوده اند (ویلیامز، ۲۰۰۶). علاوه بر روش نمونه گیری هدفمند، در جریان مصاحبه ها از روش نمونه گیری شبکه ای نیز استفاده شده است (نوی، ۲۰۰۸: ۳۳۰). در این شیوه، از اولین مصاحبه شوندگان خواسته شده است تا افراد دیگری را که برای انجام مصاحبه پیرامون موضوع پژوهش مناسب می دانند، معرفی نمایند. در مورد صاحب نظران، حجم نمونه به صورت کمی محاسبه نشده است. چون برای پژوهش کیفی نمونه بسیار بزرگ یا کوچک توصیه نشده، بلکه حصول معیارهایی مانند اشباع داده ها و تکرار اطلاعات کفایت حجم نمونه را نشان می دهد (آنیگ بازی و لیچ، ۲۰۰۷، ص ۲۴۲؛ گست و همکاران، ۲۰۰۶، ص ۵۹، به نقل از شریفیان و همکاران، ۱۳۹۲، ص ۵۴).

در این پژوهش از دو ابزار مصاحبه نیمه ساختاریافته و پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. پژوهشگر برای کسب دیدگاه های صاحب نظران در مورد موضوع مورد نظر، با آنان مصاحبه انجام داده است. روایی فرم مصاحبه از سوی افرادی که روایی پرسشنامه را مطالعه نموده اند، بررسی و تأیید گردید. پایایی فرم مصاحبه با قرار دادن خلاصه مطالب و مقوله های تعیین شده در اختیار سه نفر آگاه به روش های پژوهش کیفی و اعمال نظرهای آنان بررسی شده است. از آنجا که پیرامون موضوع این پژوهش پرسشنامه استاندارد شده ای وجود

نداشت، برای جمع آوری اطلاعات از نمونه مورد نظر، پرسشنامه محقق ساخته به کار رفته است. به منظور تعیین روایی محتوایی دو ابزار مصاحبه و پرسشنامه، از نظرهای ۱۲ نفر از اساتید و متخصصان که در این زمینه از تخصص لازم برخوردار بوده اند، استفاده گردید. برای برآورد پایایی و همبستگی درونی سوالات پرسشنامه از آلفای کرانباخ استفاده شد. پس از انجام مطالعه مقدماتی بر روی ۳۶ نفر از افراد جامعه و تجزیه و تحلیل پرسشنامه ها، مشخص گردید که پایایی ۰/۹۹ برآورد گردید. برای تحلیل اطلاعات حاصل از مصاحبه ها روش هایی ارائه شده است که می توان با استفاده از آنها، گزاره ها و دیدگاه های مصاحبه شوندگان را تحلیل کرد (کرسول، ۲۰۰۷، ص ۱۴۴-۱۷۷). به طور معمول برای تحلیل داده های حاصل از مصاحبه از چند مرحله یا گام استفاده می شود که عبارتند از: فراهم سازی داده ها، سازماندهی داده ها، تقلیل و تلخیص داده ها در قالب مقوله ها از طریق کدگذاری و متمرکز و ترکیب کردن کدها و در نهایت، ارائه داده ها به صورت تصویر، جدول یا بحث (کرسول، ۲۰۰۷). در جریان پژوهش مصاحبه باز انجام شد و تا رسیدن به حد اشباع ادامه یافت. پس از پیاده کردن تمامی مصاحبه ها در مرحله اول، تمام مفاهیم مطرح شده از سوی افراد مورد مصاحبه به صورت کد باز استخراج شد و سپس با توجه به قرابت و نزدیکی این مفاهیم با هم، کدهای باز در مقولاتی به عنوان کدهای محوری دسته بندی و در نهایت کد انتخابی از کدهای محوری احصاء شد.

یافته ها

جدول ۱ نمونه ای از کدگذاری باز را نشان می دهد.

جدول ۱- یک نمونه کدگذاری بر اساس بخشی از یک مصاحبه

کد انتخابی	کد محوری	کد باز	نمونه مصاحبه
راهکارهای عملی نهادهای سازی اهدای عضو در آموزش	راهکارهای تربیتی	برگزاری دوره های آموزشی در زمینه شرایط اهدا عضو و پررنگ سازی نقش اهدا عضو در سلامت اجتماعی	۱- نهادهای آموزشی با پربار نمودن و استمرار کلاس های آموزش خانواده و مشاوره، سطح اعتقادی و فرهنگی خانواده ها را در زمینه اهدا عضو را بالا برده و آن ها را در جریان آسیب های ناشی از بی توجهی به اهدا عضو در صورت نیاز و کارکردهای معنوی نجات زندگی انسانها را قرار دهند.
			۲- نهادهای آموزشی با دعوت از متخصصان جامعه شناسی و بهداشتی می توانند هم آگاهی فراگیران و مربیان در زمینه شرایط قانونی اهدا عضو و مفهوم آن را بلا ببرند و تواما پیامدهای جامعه شناختی این پدیده را یادآور شوند.

۳- در بسیاری اوقات تسلط ناکافی معلمان و مربیان پرورشی بر روشهای مفید و کارساز تدریس در زمینه مساوول حساسی مثل اهدا عضو زمینه بی علائگی و خستگی این کلاسها را ایجاد می کند بنابراین آموزش معلمان بویژه مربیان تربیتی از طریق برگزاری دورههای آموزشی مبتنی بر روشهای نوین تدریس با تلفیق آموزه های دینی بسیار کارساز خواهد بود و آگاهی معلمان در عرصه دینی را افزایش خواهد داد و کلاسهای پربارتی را محقق خواهد نمود.

۴- کاربست رویکردهای تلفیقی در مباحث اهدا عضو با سایر دروس به عنوان مثال تلفیق هنر و دینی برای نشان دادن کارکردهای اهدا عضو در قالب تصویر و هنرهای تجسمی و .. هم زمینه خودشناسی فراگیران را فراهم نموده و هم میزان گرایش آنها را به اهدا عضو رل افزایش خواهد داد.

۵- بهره گیری از الگوهای برتر جامعه در زمینه اهدا عضو جهت ارائه روش های نوین تربیتی به فراگیران با هدف یادگیری محتوایی و نهادینه کردن فرهنگ اهدا عضو در جامعه.

۶- خانه ، محیط آموزشی با افزایش ارتباطات خود می توانند با دعوت متخصصان در جلسات انجمن اولیا و مربیان در زمینه اهدا عضو آگاهی های خانواده ها را بالا ببرند

۷- با توجه به آیات و روایات ، پیشنهاد می گردد هر کس که به نحوی خود را در امر تربیت سهیم می داند، ابتدا به تزکیه و تربیت خود بپردازد تا بتواند در تربیت دیگران موفق باشد. لذا نهادهای فرهنگی و آموزشی باید مستمراً کارگاهها و دوره های رایگانی برای تقویت باور و فرهنگ سازی اهدا عضو برگزار کنند.

۱- نهادهای فرهنگی و آموزشی فراگیران را از اثرات مثبت اهدا عضو در زندگی فردی و جمعی آگاه ساخته و با بالا بردن اعتقادات و آگاهی های معنوی، آن ها را از حالت انفعالی در برابر این رسالت معنوی خارج نمود.

۲- متأسفانه فراگیران بهترین زمان عمر خود را به جای رشد علمی و دینی در راستای فضای مجازی و غیر دینی مصروف می دارند و این امر در تابستان که از اوقات فراغت بیشتری برخوردارند. لذا باید برای دانش آموزان حتی در تابستان به گونه ای برنامه ریزی نمود که فرصتی برای معطوف شدن به این امور را پیدا نکنند و این امر مستلزم جذابیت برنامه های تربیتی و کانونهای کودکان و نوجوانان و شهرداریها برای دانش آموزان در راستای نهادینه سازی اهدا عضو در جامعه باشد.

۳- فعالیت نهادهای خانه های فرهنگ، شهرداریها و کانونهای نوجوانان در اوقات فراغت نوجوان برای بسط فرهنگ اهدا عضو با کمک دانش آموزان نمونه، تلفیق فاوا در آموزش، تشویق مادی و معنوی و..

۴- تدوین محتوای الکترونیکی برای آموزش در زمینه اهدا عضو و کارکردهای آن

۵- رسانه ها و فضای مجازی می توانند در قالب انیمیشن، تدوین محتوای الکترونیکی و حتی در قالب فیلمها و سریالها اهدا عضو را نشان داده و ترویج دهند.

راهکارهای

فرهنگی

انعکاس کارکردهای اهدا عضو توسط نهادهای فرهنگی و رسانه

۱- برگزاری جلسات آموزش خانواده توسط شهرداریها و خانه های فرهنگ بر اساس آموزه های قرآنی و فرهنگ سازی اهدا عضو می تواند بستر

راهکارهای

بررسی راهکارهای تربیتی بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو در جامعه و اعتباریابی آنها / موسوی

	حمایت اجتماعی	اجتماعی
فرهنگی لازم در محیط خانواده به منزله نهاد اصلی تربیتی داشته باشد.		
۲- حمایت اجتماعی از دارندگان کارت اهدا عضو		
۳- آموزش و بسط آگاهی در زمینه اهدا عضو به واسطه برگزاری برنامه های تربیتی توسط سازمانهای اجتماعی و مردمی		
۴- حمایت سازمانها و نهادهای مختلف اجتماعی از خانواده های اهدا کننده عضو		
۱- کمبود پژوهش ها و تحقیقات مستمر و برنامه ریزی شده جهت افزایش فرهنگ سازی در زمینه اهدا عضو می باشد. لذا به نهادهای آموزشی پیشنهاد می گردد به جای برگزاری مسابقات اینترنتی که در خیلی اوقات هزینه و قوت معلمان را هدر میدهد مسابقات و جشنواره هایی توسط نهادهای فرهنگی در راستای روشن سازی مفهوم و راهکارهای بسط فرهنگ اهدا عضو و کارکردهای دینی برگزار کنندو افراد فعال در این حوزه حمایت مادی و معنوی لازم شود تا بستر ارائه دیدگاههای مختلف و کاربردی و تقویت نهادهای سازی اهدا عضو ایجاد شود.	بسط فرهنگ پژوهش در زمینه اهدا عضو	راهکارهای پژوهشی
۲- تشویق معلمان و متخصصان تربیتی و دینی برای ارائه مقالات در زمینه آسیبها و راهکارهای نهادهای سازی اهدا عضو در جشنواره ها و همایش های قرآنی و کاربردی راهکارهای عملی در عرصه عمل.		
۳- غنی سازی محتوای درس دینی و پرورشی دوره های مختلف تحصیلی با لحاظ نمودن آموزه های اهدا عضو به صورت تلفیقی از طریق تحلیل محتوای این کتب توسط متخصصان برنامه ریزی درسی و آموزشی و بازنگری مداوم این برنامه ها با توجه به آسیبها و چالشهای عصر حاضر		

جدول ۲ نشان دهنده بارهای عاملی و مقادیر معناداری راهکارهای مرتبط با «بسط فرهنگ اهدا عضو» می باشد. بر اساس پیشنهاد هیر و همکاران (۲۰۱۹)، بارهای عاملی قابل قبول و در سطح خطای ۰,۰۵ معنادار می باشند ($P < 0.05$). نتایج حاکی از آن است که بارهای عاملی

راهکارهای (فرهنگی) (۰,۹۲)، (اجتماعی) (۰,۹۰)، تربیتی (۰,۸۱) و (پژوهشی) (۰,۸۱) به ترتیب دارای بیشترین مقدار در سنجش متغیر «بسط فرهنگ اهدا عضو» در جامعه می باشند.

جدول ۲- بارهای عاملی و سطح معناداری الگوی راهکارهای بسط فرهنگ اهدا عضو

P-Values	راهکارها		سؤالها		شماره	راهکارهای عملی بهبود فرهنگ اهدا عضو در جامعه
	T-Values	بار عاملی	T-Values	بار عاملی		
۰,۰۰۱	۱۷,۸۲	۰,۸۱	۱۱,۱۰	۰,۷۳	۱	راهکارهای تربیتی
			۱۲,۰۴	۰,۸۶	۲	
			۱۳,۰۶	۰,۸۳	۳	
			۱۳,۷۳	۰,۷۰	۴	
			۱۵,۲۷	۰,۸۰	۵	

			۲۵,۸۰	۰,۷۶	۶	
			۱۰,۰۶	۰,۷۷	۷	
			۲۴,۳۶	۰,۷۱	۸	
			۲۹,۲۵	۰,۷۰	۹	
۰,۰۰۱	۵۷,۶۴	۰,۹۴	۲۱,۱۰	۰,۷۶	۱۰	راهکارهای
			۱۴,۹۰	۰,۷۸	۱۱	فرهنگی
			۱۷,۶۹	۰,۷۳	۱۲	
			۹,۸۴	۰,۶۸	۱۳	
			۲۱,۰۶	۰,۸۲	۱۴	
			۲۲,۲۴	۰,۸۵	۱۵	
			۱۱,۳۲	۰,۷۴	۱۶	
			۱۳,۸۴	۰,۷۳	۱۷	
			۱۴,۳۲	۰,۷۵	۱۸	
			۱۳,۴۵	۰,۷۲	۱۹	
			۱۷,۵۲	۰,۷۵	۲۰	
			۱۳,۵۸	۰,۷۳	۲۱	
			۱۳,۴۵	۰,۷۲	۲۲	
			۱۹,۲۰	۰,۸۱	۲۳	
۰,۰۰۱	۶۳,۵۰	۰,۹۰	۱۴,۰۶	۰,۷۶	۲۴	راهکارهای
			۲۵,۰۹	۰,۸۳	۲۵	خانوادگی
			۱۳,۹۰	۰,۷۹	۲۶	
			۱۷,۷۶	۰,۷۳	۲۷	
			۲۹,۱۱	۰,۸۵	۲۸	
			۲۴,۰۴	۰,۸۱	۲۹	
			۲۹,۳۷	۰,۸۵	۳۰	
			۲,۰۱	۰,۷۸	۳۱	
			۱۹,۸۷	۰,۸۱	۳۲	
۰,۰۰۱	۲۱,۵۳	۰,۸۱	۱۳,۰۸	۰,۷۲	۳۳	راهکارهای

۱۷,۸۰	۰,۸۰	۳۴	پژوهشی
۱۸,۴۷	۰,۸۱	۳۵	
۱۱,۹۴	۰,۷۹	۳۶	
۱۶,۸۵	۰,۸۱	۳۷	
۱۵,۵۸	۰,۷۷	۳۸	
۱۱,۰۱	۰,۷۵	۳۹	
۱۳,۹۲	۰,۷۶	۴۰	

نتیجه گیری

پژوهش حاضر نشان داده است که از مهمترین راهکارهای بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو عبارتند از: آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و پژوهشی که مدل تدوین شده نیز از اعتبار برخوردار بوده است. یکی از راهکارهای تاثیرگذار در بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو، راهکارهای تربیتی است؛ در عصر حاضر بسیاری از جوامع در حال درگیر شدن در اصلاحات آموزشی جدی و موثر هستند که یکی از عناصر کلیدی در بسیاری از این اصلاحات، بحث برگزاری دوره های آموزشی توسط موسسه های فرهنگی اجتماعی است. در حوزه فرهنگ سازی اهدا عضو، تمایلات انگیزشی افراد از دوران ابتدایی از اهمیت بسیاری برخوردار است. انگیزش از عوامل تعیین کننده فرایند آموزش، تعامل اجتماعی، خودشکوفایی حرفه ای است. برگزاری دوره های آموزشی و فرهنگی طیف وسیعی از فعالیت ها را شامل می شود که هدف نهایی آنها توسعه فرهنگ سازی اهدا عضو است به عبارتی اجرای موفقیت آمیز دوره های آموزشی نیازمند تشویق و حمایت های مالی و معنوی است می توان امیدوار بود که در این دوره ها از راهبردهای آموزشی و روشهای موثر و متنوعی نیز در کلاس درس بهره بگیرند و به تفاوتها و خصیصه های روانی اجتماعی نسل جدید با توجه به چالشهای حاضر توجه کنند بنابراین باید بودجه و امکانات کافی در اختیار این مراکز قرار بگیرد تا انگیزه

برگزاری دوره های با کیفیت تشویق شود و منجر به اتلاف وقت و سرمایه نشود.

یکی دیگر از راهبردهای موثر بر بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو، راهکارهای پژوهشی است، پیاده سازی راهکارهای پژوهشی توسط متخصصان به منظور جذب هر چه بیشتر متخصصان در زمینه اهدا عضو قابل استفاده است. هدف از راهکارهای پژوهشی فقط افزودن بر پیکره دانش نیست، بلکه ایجاد دانشی کاربردی است که به صورت عملی دست اندرکاران امر تعلیم و تربیت را در بهبود کیفیت آموزش و ارتقاء کیفیت فضای موسسات آموزشی و فرهنگی یاری دهد. علت بخش اعظم مشکلات و کمربندی حضور نسل جوان در نهادهای فرهنگی و مذهبی را در عدم آسیب شناسی در این حوزه میتوان دانست پژوهش با روشن سازی بستر توجه به مولفه های مختلف و عدم سوگیری راهکارهای عملی برای فرهنگ سازی اهدا عضو را فراهم می سازد.

یکی دیگر از راهکارهای بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو، راهکارهای فرهنگی می باشد؛ فرهنگ کارآمد باعث بسط آموزه های فرهنگی در زمینه اهدا عضو و در نتیجه بهبود آگاهی افراد مختلف در زمینه اهدا عضو میشود. به کارگیری متخصصان حیطة های مختلف اجتماعی و فرهنگی در زمینه اهدا عضو یکی از اساسی ترین و اساسی راه های فرهنگ سازی اهدا عضو است که موجبات پرورش، ادراکات افراد در زمینه اهدا عضو را

فعالیت‌های نوع دوستانه انگیزه و رغبت بخشید. تأثیر این عامل در زمینه گرایش به موضوعاتی چون اهدا عضو که اکثر جامعه نگرش چندان مطلوبی ندارند، انکارناپذیر می‌باشد. پژوهشگران عقیده دارند که حمایت اجتماعی، افراد را برای مقابله با مشکلات آماده می‌کند و باعث تقویت رفتارهای مثبت و سازگارانه می‌شود.

در این پیشنهادات زیر می‌شود:

- راه اندازی کارگروه برنامه ریزی آموزشی در جهت بهسازی فرهنگ سازی اهدا عضو
- برگزاری سمینارها جهت اطلاع رسانی در خصوص فرهنگ سازی اهدا عضو
- تهیه نرم افزارهای آموزشی چند رسانه ای فرهنگ سازی اهدا عضو
- تدارک موقعیتهای شبیه سازی شده برای رشد فرهنگ سازی اهدا عضو.

فراهم می‌سازد. درگیری موسسات فرهنگی مختلف میتواند نقشی اساسی در افزایش انطباق و انعطاف پذیری افراد جامعه با اهدا عضو و ضرورت‌های آن بازی کند. به عبارتی فرهنگ سازی مبتنی بر اهدا عضو بیشتر مبتنی بر منابع سنتی و جنبه نظری داشته است در صورتیکه کاربرد و ارائه آموزش عمل محور در حیطه های مختلف تدریس، ارزشیابی، و... در این دوره ها زمینه ساز فرهنگ سازی اهدا عضو و در نتیجه بهبود پیامدهای فردی و اجتماعی اهدا عضو خواهد شد.

راهکار دیگر برای بهبود فرهنگ سازی اهدا عضو راهکارهای اجتماعی است، انسان موجودی اجتماعی است و در طول حیات خود نیازمند هموعان خود است. حمایت اجتماعی که می‌تواند به شکل‌های مختلف و از جانب افراد و سازمان‌های مختلفی فراهم گردد، تقریباً در همه حال می‌تواند به عنوان سپری در مقابل حوادث و رویدادهای فشار آور عمل کند و به افراد در زمینه

منابع

قرآن کریم

آزمندیان جلال، شکوهی مصطفی، میرزایی محمدرضا، پورحسینی سمیراسادات. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر آموزش بر آگاهی و نگرش پرستاران استان کرمان در زمینه اهداء عضو در زمان مرگ مغزی. **پرستاری مراقبت ویژه**. ۶ (۱): ۲۰-۱۱.

توکلی قوچانی حمید، محمدی یحیی، تابعی منیره. (۱۳۹۶). مقایسه میزان آگاهی و نگرش دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی و غیر علوم پزشکی نسبت به اهدای عضو. **مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی**. ۹ (۳): ۳۱۰-۳۰۵.

شریفیان، فریدون؛ میرشاه جعفری، سید ابراهیم؛ شریف، مصطفی؛ موسی پور، نعمت اله. (۱۳۹۲). دیدگاه متخصصان برنامه درسی و دانشجویان تحصیلات

تکمیلی درباره چگونگی مشارکت دانشجویان این دوره در برنامه ریزی درسی. **رویکردهای نوین آموزشی**، ۸ (۱)، پیاپی ۱۷): ۴۷-۸۸.

کیانی جمیله، محمودی مرضیه، کشمیری سعید، خیراندیش صدیقه، حاجیونی علیرضا، عباسی فرهاد. (۱۳۹۸). آگاهی و نگرش مراجعین و کادر درمانی بیمارستان شهدای خلیج فارس بوشهر نسبت به اهدا عضو سال ۱۳۹۵. **طب جنوب**. ۲۲ (۳): ۱۸۳-۱۷۴.

گال، مردیت، بورگ، والتر و گال، جویس. (۱۳۸۲). **روش های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی**، جلد اول، ترجمه احمد رضا نصر و همکاران. تهران: سمت. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۴۲).

محبی سیامک، محمدی زواره معصومه، شریفی راد
غلامرضا، قارلی پور ذبیح اله، حیدری
حسین. (۱۳۹۶). بررسی آگاهی و نگرش دانشجویان
دانشگاه علوم پزشکی قم نسبت به اهدای عضو؛
یک مطالعه مقطعی. *پزشکی قانونی ایران*. ۲۳ (۱)
: ۶۱-۵۳.

محمدپور، علی و محمدپور، مژگان. (۱۳۹۶). بررسی
آگاهی، نگرش و عملکرد فرهنگیان تربت حیدریه
نسبت به اهدای عضو سال تحصیلی ۹۶-

۹۵، دوازدهمین کنگره پژوهشی سالیانه دانشجویان
علوم پزشکی شرق کشور، گناباد

ولیثی سینا، محمدی شیوا، دهقانی شعیب، خان پور
فرزانه. (۱۳۹۸). بررسی میزان آگاهی و چگونگی نگرش
معلمان شهر سندرچ به اهدای عضو. *اخلاق و تاریخ
پزشکی ایران*. ۱۲ (۱): ۲۸-۱۴.

Creswell, J. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*, Thousand Oaks: Sage.
Creswell, J., & Plano Clark, V. (2007). *Designing and conducting mixed methods research*, Thousand Oaks: Sage. *Methodology*, 11 (4), 327344.

Quarterly Journal of Educational Psychology Skills

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 13, No. 1, spring 2022, No 49

Journal of Educational
Psychology

Examining the educational strategies to improve the culture of organ donation in the society and their validation

Setareh Mousavi¹

- 1) PhD, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Isfahan University, Isfahan, Iran

Abstract

The purpose of this study is to identify educational strategies to improve the culture of organ donation and validate them. The research is of applied type and two qualitative and quantitative methods were used in its conduct. The qualitative part of the society is academic experts whose selection will be done in a targeted manner. The primary sampling method for selecting experts and experts, cultural researchers, Islamic education in this research has been purposeful. In this research, two semi-structured interview tools and a researcher-made questionnaire have been used. The findings showed that based on the interviews, the solutions are in four categories: cultural, educational, social and research. The results indicate that the factor loadings of "(Cultural)" (0.92), "(Social)" (0.90), "Educational" (0.81) and "(Research)" (0.81) strategies respectively have the highest values in the variable measurement. "Improving organ donation culture".

Keywords: education, organ donation, culture building.
